

MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN

FINANCIEEL JAARVERSLAG 2019

INHOUDSOPGAVE

Jaarverslag

1. Bestuursverslag	3
2. Verslag van de Raad van Toezicht	10
3. Balans per 31 december 2019	13
4. Staat van baten en lasten 2019.....	14
5. Toelichting behorende bij de jaarrekening over 2019	15
A. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	15
B. Toelichting op de balans per 31 december 2019	19
C. Toelichting op de staat van baten en lasten 2019	27
D. Verschilanalyse	32
6. Overige gegevens	34
Bijlagen	36
Bijlage 1. Prestatieverantwoording	36
Bijlage 2. Subsidieafhankelijkheid 2006-2019	37
Bijlage 3. Impuls aan de stad 2006-2019	39
Bijlage 4. Begroting 2020	40

1. Bestuursverslag

Dit verslag is onderdeel van het financieel jaarverslag 2019 van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen, gevestigd te Rotterdam. Naast het bestuursverslag bestaat het financieel jaarverslag uit de jaarrekening plus toelichtingen en uit de prestatieverantwoording, zoals bepaald in de Subsidieverordening Rotterdam 2014.

De missie van de stichting luidt:

Door het koesteren, ondersteunen en vieren van de vrijheid van expressie door kunstenaars en het hebben van respect voor oude, nieuwe en controversiële ideeën, willen we iedereen een uitdagend perspectief op de wereld bieden.

Wij verzamelen, onderzoeken, documenteren, conserveren en restaureren, alleen en met anderen, zeven eeuwen beeldende kunst en vormgeving. We voegen kennis en nieuwe inzichten toe en programmeren vooruitstrevend met onze eigen collectie als uitgangspunt.

We bieden iedereen een waaier aan mogelijkheden om te grasduinen door de kunstgeschiedenis van de middeleeuwen tot nu. We verbinden, prikkelen verbeelding, geven inspiratie en stimuleren creativiteit.

Het doel van de stichting is het in stand houden en exploiteren van Museum Boijmans Van Beuningen op een zodanige wijze dat het museum met zijn collecties permanent ten dienste staat van de gemeenschap en tevens toegankelijk is voor het publiek.

De uitwerking van de missie en het doel is te lezen in het meerjarenbeleidsplan 2017-2020, op basis waarvan het museum subsidie ontvangt van de gemeente Rotterdam. De activiteiten en prestaties die in dit verslag worden genoemd verwijzen naar de afspraken die zijn vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan.

Samenvatting van het resultaat over 2019

Het is voor Museum Boijmans Van Beuningen een jaar van afsluiting, vernieuwing en opening. Eind mei sluit het museum voor publiek en in juni verhuist het kantoor waarna het museum definitief 'in transit' gaat voor de komende zeven jaar. De collectie toont 'niet op slot te zitten' en reist regionaal, nationaal en internationaal rond naar scholen, musea en instellingen. Depot Boijmans Van Beuningen bereikt het hoogste punt, een tweede directeur wordt benoemd, drie architecten worden geselecteerd, ruim driehonderd kunstwerken worden aan de collectie toegevoegd en 151.000 objecten worden klaargestoomd voor de aankomende verhuizing.

In de eerste vijf maanden komen 143.000 bezoekers af op de vier tentoonstellingen voorafgaand aan de sluiting. Het slotweekend trekt zesduizend kunstliefhebbers die afscheid nemen van het gebouw. In deze periode nemen meer dan 28.000 personen deel aan rondleidingen, activiteiten en workshops van de afdeling educatie. De grote tentoonstelling *'nederland ⇄ bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld'* met meer dan 800 objecten trekt in 15 weken tijd ruim 116.000 bezoekers.

Ruim twee jaar na het slaan van de eerste paal wordt in de zomer het hoogste punt van Depot Boijmans Van Beuningen bereikt. In 2019 start ook de spiegelcampagne waarbij iedereen onderdeel van het depot kan worden door een spiegel te adopteren.

In augustus verlaten de laatste kunstwerken het museum en wordt het gebouw overgedragen aan de gemeente Rotterdam. Circa vierduizend werken, waarvan ca. 3.500 vormgeving en het gehele Prentenkabinet (88.000 prenten en tekeningen) en de bibliotheek (160.000 titels) zijn verhuisd naar externe depots.

Met financiële ondersteuning door Stichting Droom en Daad worden acht tentoonstellingen onder de noemer Boijmans bij de Buren geopend, bij de Kunsthal, Museum Rotterdam, Belasting- & Douane Museum, Chabot Museum, Erasmus MC en Stedelijk Museum Schiedam. Omdat de schoolklassen niet meer naar het museum kunnen komen, gaat het museum naar de scholen voor *Boijmans in de Klas*. Dit programma is met 170

intekeningen volledig volgeboekt. Boijmans op Zuid wordt in eerste instantie afgeblazen, maar niet afgelast. Het komt in afgeslankte vorm met een hernieuwde formule in 2020 terug aan Hillevliet 90.

Inhoudelijk resultaat

Tentoonstellingen en educatie

Tot en met mei 2019 zijn nog vier tentoonstellingen in het museum te zien waarvan *nederland ⇌ bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld* de grote publiekstrekker is, een tentoonstelling naar aanleiding van het honderdjarige jubileum van de oprichting van Bauhaus. Niet alleen de pers, maar ook de bezoekers zijn enthousiast, ze waarderen de tentoonstelling met gemiddeld een acht.

Omdat de collectieopstelling in het Van der Steurgebouw al in januari wordt gesloten vanwege de uithuizing, is in de zalen rondom Bauhaus de tentoonstelling *Als de luiken sluiten* ingericht met hoogtepunten uit de collectie. Omdat scholieren veelal voor de collectie komen, vinden ook zij op deze manier tot het laatste moment hun weg naar het museum. Daarnaast is er in het prentenkabinet en de Van der Vormgalerij een hommage aan de in 2018 overleden kunstenaar Co Westerik, die onder andere in Rotterdam werkte. En dat het museum in transit is, wordt door kunstenaar Iwan Smit in een muurschildering verbeeld in het trappenhuis.

- In transit

Direct in 2019 start *Boijmans bij de Buren*, een samenwerking met zeven buurmusea en het Erasmus MC mogelijk gemaakt door Stichting Droom en Daad. De instellingen slaan de handen ineen om tot aan de opening van Depot Boijmans Van Beuningen de collectie van het museum zichtbaar te houden voor het publiek. De deelnemende instellingen zijn Kunsthal, Stedelijk Museum Schiedam, Chabot Museum, Belasting & Douane Museum, Wereldmuseum, Museum Rotterdam, Maritiem Museum en Erasmus MC.

Omdat scholieren niet meer naar het museum kunnen, gaan kunstwerken, museumdocenten en arthandlers van Boijmans op bezoek in de klas. Een primeur voor Rotterdam en de Nederlandse museumwereld. Het aanbod is in het schooljaar 2019-2020 volledig uitverkocht.

Boijmans in de Stad wordt in 2019 gestart met voorbereidende gesprekken met bewoners, kunstenaars en kwartiermakers. Het eerste onderdeel is De Buurtbatterij in de wijk Bospolder/Tussendijken in samenwerking met kunstenaar Melle Smets. In 2020 wordt het stadsprogramma verder ontwikkeld.

Het tentoonstellings- en educatieprogramma vormt jaarlijks een grote uitdaging voor het museum, maar ook een aanzienlijk risico. De dekking van de kosten is immers afhankelijk van giften van particulieren, fondsen en bedrijven en de omzet. Het museum beschikt niet over een toereikende algemene reserve om onverwachte tekorten op te vangen. Van in totaal € 1,6 miljoen die wordt uitgegeven aan het tentoonstellingsprogramma, is € 1,0 miljoen gedekt uit bijdragen van derden (naast de Boijmans Business Club bestaande uit particulieren, fondsen en bedrijven) en € 0,6 miljoen uit bezoekersinkomsten.

De educatieve activiteiten van het museum worden voor 41% met behulp van externe middelen gefinancierd. De rest wordt normaal gesproken gefinancierd uit bezoekersinkomsten.

De bezoekers van het museum leveren een economische impuls aan de stad van € 7,8 miljoen, waarmee het gemeentelijk cultuurplansubsidie van € 9,7 miljoen grotendeels wordt 'terugverdiend'. Bovendien levert het museum met zijn eigen inkomsten die via lonen en bestedingen in Rotterdam terechtkomen een impuls van € 1,9 miljoen aan de economie van de stad.

Collectie en onderzoek

In het voorjaar van 2019 werkt het hele museum intensief aan de uithuizing van de collectie uit het Van der Steurgebouw, dat in januari sluit voor publiek. In eerste instantie worden alle schilderijen, tekeningen, sculpturen en objecten vormgeving van zaal gehaald en naar externe depots gebracht, daarna volgt de collectie prenten- en tekeningen. Later volgen werken die meer fysiek aan het gebouw zijn verbonden, zoals het plafondstuk van Jacob de Wit, de *Infinity Mirror Room* van Kusama en de sculpturen uit de museumtuin. Deze projecten vergen

intensieve begeleiding en toezicht vanuit de sector om te zorgen dat alles goed gedocumenteerd wordt, maar ook om te beoordelen of werken wel kunnen worden verwijderd. Een aantal werken, waaronder de sculpturen van Per Kirkeby en André Volten en de *Waxing Arcs* van Richard Serra, kan niet worden verplaatst.

In totaal wordt voor een bedrag van € 2,5 miljoen aan kunst aangekocht. Dit bedrag is vrijwel geheel bijeengebracht door giften; het eigen aankoopbedrag van het museum bedraagt slechts 50.000 euro. Daarnaast ontvangt het museum vele schenkingen. De collectie wordt in totaal met 350 kunstwerken verrijkt. Aan de collectie surrealisme wordt het belangrijke werk *Again, the Gemini are in the Orchard* toegevoegd van de toonaangevende vrouwelijke surrealist Leonora Carrington. Ook wordt een schilderij gekocht van de in 2018 overleden Co Westerik. De modecollectie wordt uitgebreid met een jurk uit de zomercollectie 2019 van Viktor&Rolf. De collectie vormgeving wordt onder meer met een achttiende-eeuwse waterketel met komfoor en enkele meubelen van Sybold van Ravesteyn aangevuld. Voor de collectie prent- en tekenkunst worden werken verworven van onder anderen Joseph Cornell, Ab Knapker, Jean Mignon, Nicolas Beatrizet, Jean Rabasse, Peter Ilsted, Martinus Rørbye, Alfred Kubin, Vilhelm Hammershøi en Yves Tanguy. Aan de collectie Italiaanse tekeningen wordt een zestiende-eeuws werk van Farinati toegevoegd. Op het gebied van de oude kunst wordt het prachtige schilderij *Een herder* van Salomon de Braij verworven, uit 1638.

In 2018 werd het vier jaar durende herijkingsproject voltooid. Aan de collectiewaardering, die daar onderdeel van was, is in 2019 nog verder gewerkt. Uit een grote groep te ontzamen objecten die vanaf begin 2019 in de landelijke Afstotingsdatabase staan, geeft Vereniging Hendrick de Keyser aan interesse te hebben in de overname van 18 meubelen, 8 tapijten en 3 kruiken. Er melden zich geen andere geïnteresseerden, waarmee de weg vrij komt voor overdracht.

Vanwege de uithuizing van de collectie en de voorbereidingen op de inrichting van het depot kent het museum een bruikleenstop. Desondanks worden dit jaar 446 objecten uitgeleend, vooral aan collega-instellingen in Rotterdam vanwege *Boijmans bij de Buren*.

Na alle bestuursrechtelijke procedures die mw. C. Koenigs de afgelopen twintig jaar zonder resultaat tegen het museum en de gemeente en de Staat der Nederlanden voerde, startte zij twee jaar terug een civielrechtelijk proces dat de 'bruikleenclaim' is gedoopt. De rechter wees die vordering af en ook in hoger beroep is de eis afgewezen. Eiseres maakt nu van de mogelijkheid gebruik om bij de Hoge Raad in cassatie te gaan. De uitspraak vindt eind 2020 plaats zo is de verwachting.

Marketing en communicatie

De 143.000 bezoekers komen voor 14% uit het buitenland, 29% uit de regio Rijnmond en 57% uit de rest van Nederland. Hiervan komen 116.000 bezoekers voor de grote slottentoonstelling *nederland ⇄ bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld*.

Vanwege de sluiting van het museumgebouw is het websitebezoek teruggelopen van ruim 1,1 miljoen in 2018 naar iets minder dan een miljoen dit jaar. Met de social media beoogt het museum vooral de jonge doelgroep van 20-40 jaar te bereiken en op die manier de drempels voor een bezoek te verlagen. Ondanks de sluiting groeien de social media van het museum van 208.000 naar 221.000 volgers.

Organisatie en bedrijfsvoering

De sluiting van het museum, de bouw van het depot en de voorbereiding op de renovatie en vernieuwing van het museum hebben grote invloed op de organisatie en bedrijfsvoering van het museum. Zo neemt de financiële complexiteit sterk toe als gevolg van de grote aan huisvesting gerelateerde projecten. Deze omvangrijke projecten worden naast de reguliere bedrijfsvoering van het museum uitgevoerd. Het aantal financiële bronnen en stromen neemt als gevolg van deze projecten toe, waardoor de administratieve last en verantwoordingsdruk sterk stijgt. Ook worden de processen onder de loep genomen. Er is begonnen aan de implementatie van een

ERP-oplossing. In 2019 is die voor de salarisadministratie en gebruiksklaar gemaakt. In 2020 zullen HRM, de boekhouding, de managementinformatievoorziening en CRM volgen.

Na de sluiting wordt in de zomer het museumgebouw in twee maanden volledig leeggeruimd en opgeleverd aan de gemeente. Vele containers met materiaal en spullen worden elders opgeslagen, verkocht dan wel afgevoerd. Vanaf dan zijn veel tijdelijke contracten van de operationele medewerkers afgelopen waardoor de personele organisatie krimpt. Ook vindt een herverdeling van werk plaats. Mensen die vanwege de sluiting minder werkzaamheden hebben, zetten zich in voor afdelingen met grote capaciteitsproblemen.

Na een voorbereiding van ongeveer twee jaren komt de financiering van *Boijmans op Zuid* op de voormalige V&D locatie in winkelcentrum Zuidplein tot grote teleurstelling van onszelf en vele anderen niet rond. Omdat de gang naar Zuid door het museum als essentieel voor de ontwikkeling van het museum wordt gezien neemt het museum een alternatief plan met een gewijzigd concept op Hillevliet 90 in voorbereiding. In februari 2020 starten de activiteiten op Zuid.

In het voorjaar wordt een toekomstvisie voor het museum geschreven. Deze visie *Museum in Transit/Museum als netwerk* is uitgangspunt voor een ambitieuze renovatie van het museumpand. In het najaar wordt aangevangen met de vertaling van de visie in een ruimtelijk en technisch Programma van Eisen (PvE). Dat proces loopt parallel aan de architectenselectie. In een concurrentiegericht dialoog wordt in drie rondes de opgave besproken met drie geselecteerde architectenbureaus. De finale selectie heeft plaats in januari 2020 op basis van een visie op de opgave en een volumestudie. In oktober wordt een Samenwerkingsovereenkomst met de gemeente ondertekend waarin de samenwerking met betrekking tot het renovatieproject wordt vastgelegd. Na het opstellen van het projectplan wordt de projectorganisatie ingericht en bemenst en wordt ook de voorbereiding van de asbestsanering samen met de gemeente opgepakt.

Dit jaar wordt de verhuizing van de collectie vanuit de vijf externe depots naar het depot in het Museumpark tot in de puntjes operatie voorbereid. In het depot worden de eerste inbouwprojecten van het museum gestart, zoals de metershoge vitrines die in het atrium worden geplaatst. De bouw van het depot is wederom enigszins vertraagd; oplevering wordt nu voorzien op 1 september 2020. De internationale belangstelling voor het depot neemt toe en ook het enthousiasme in Rotterdam groeit. Het aantal buitenlandse delegaties dat een bezoek brengt aan het depot in aanbouw stijgt snel evenals het aantal internationale publicaties en verzoeken om lezingen op symposia en congressen. Klap op de vuurpijl was in januari jongstleden een artikel op de voorpagina van de New York Times over het depot.

Financieel resultaat

Het resultaat over 2019 bedraagt € 296.000 positief. Dit bedrag wordt aan de algemene reserve toegevoegd die nu € 176.000 positief bedraagt. Het zal nog enige jaren duren voordat een gezonde algemene reserve is opgebouwd maar er is een begin gemaakt aan de opbouw van een buffer van minimaal € 1,5 miljoen, die noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering van Museum Boijmans Van Beuningen.

De totale baten bedragen dit jaar € 19,3 miljoen. De afhankelijkheid van het Cultuurplansubsidie van de gemeente is 50,1%. Dat ligt ruim onder de norm van 87,5% die de rijksoverheid voor musea hanteert. Dit is te danken aan de capaciteit van het museum om bijdragen van derden te werven en omzet te genereren met het programma, met per bezoeker een bijbehorende besteding van € 12,91 in 2019 (€ 13,64 in 2018).

Met een vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen (algemene plus bestemmingsreserves) van € 956.000 is de solvabiliteit van het museum verbeterd ten opzichte van 2018 (€ 457.000). Ook de liquiditeitspositie is enigszins verbeterd, het nettowerkkapitaal neemt met € 0,3 miljoen toe tot € 1,9 miljoen. Maar financieel gezond is het museum nog niet. Dat is het pas bij een quick ratio (vlottende activa gedeeld door kortlopende schulden) van minimaal 1,5. Om dat te bereiken dient het vrij besteedbaar vermogen nog minstens met € 2 miljoen te groeien. De solvabiliteit en de liquiditeit van het museum hebben dan ook de voortdurende zorg van bestuur en management en worden door middel van cashflowprognoses bewaakt.

Beleid met betrekking tot het eigen vermogen

Het resultaat van 2019 wordt als volgt verdeeld:

- Onverdeeld resultaat	€ 633.000
- Toevoeging bestemmingsreserves	-/- € 203.000
- Toevoeging bestemmingsfondsen	<u>-/- € 134.000</u>
Resultaat (mutatie algemene reserve)	€ 296.000

- De algemene reserve en bestemmingsreserves

De algemene reserve wordt gezien als een continuïteitsreserve. Voor de hoogte van de algemene reserve zoekt het museum aansluiting bij het richtsnoer voor vermogensvorming, dat de Museumvereniging in 2017 heeft opgesteld. Daarin wordt de maximale hoogte van het eigen vermogen bepaald door (a) minimaal één jaar netto bezoekersinkomsten plus de bijdragen van derden voor het activiteitenprogramma of (b) het bedrag dat nodig is om de vaste activa te vervangen. De hoogste van (a) of (b) is leidend voor het maximaal toegestane vrij besteedbare vermogen. Omdat het museum momenteel gesloten is, wordt voor de vereiste vermogensgroei gekeken naar de toekomstige inkomsten als vanaf 2021 het depot en vanaf 2026 het vernieuwde museum opent.

In 2019 neemt de algemene reserve toe met € 296.000 van € 120.000 negatief naar € 176.000 positief. De algemene reserve is daarmee weer positief maar voldoet nog niet aan zijn functie van continuïteitsreserve. Het bestuur van het museum streeft weliswaar naar groei van de algemene reserve, maar dat is – gezien de hoogte van de huidige subsidie, en zonder incidentele meevallers – niet mogelijk. Daardoor blijft de vermogenspositie van het museum kwetsbaar en ook op lange termijn een punt van zorg.

Bestemmingsreserves zijn dat deel van het eigen vermogen waaraan door het bestuur een bijzondere bestemming is gegeven. Bestemmingsreserves ondersteunen het programma van het museum. Er bevinden zich op de balans van 31 december 2019 vier bestemmingsreserves. Het Fonds Westerhuis ter ondersteuning van de publicaties van het museum, een bestemmingsreserve voor kunstaankopen, een voor projecten en een voor bedrijfsvoering. Het Fonds Westerhuis heeft het karakter van een revolving fund. Omdat het museum een positief financieel resultaat boekt, kan het Fonds Westerhuis weer worden aangevuld tot het oorspronkelijke niveau van € 230.000. Ook de andere bestemmingsreserves zijn aangevuld.

De aankoopreserve is opgehoogd tot het oorspronkelijke niveau van € 200.000. Dit bedrag is minimaal als eigen inbreng nodig als het museum bij een grote aankoop een beroep wil kunnen doen op fondsen. De projectreserve is opgehoogd tot € 150.000 ter ondersteuning van het programma in 2020. Dat behelst onder andere Boijmans op Zuid, Kunst4Kids en een project in de wijk Bospolder/Tussendijken. Tot slot is ook de bedrijfsvoeringsreserve opgehoogd, tot € 200.000. Deze wordt opgebouwd voor aan te schaffen inventaris in het vernieuwde museum en om eventuele tegenvallers bij het depot op te vangen.

Samen met de algemene reserve vormen de bestemmingsreserves het vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen. Het saldo van het vrij besteedbaar vermogen bedraagt € 955.000 per 31 december 2019.

- Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen zijn dat deel van het eigen vermogen waaraan door derden een bijzondere bestemming is gegeven. Het museum heeft er twee en is verplicht het geld daaraan uit te geven, op straffe van de verplichting tot terugbetaling.

Een van de bestemmingsfondsen wordt gevormd door het nog niet bestede deel van de jaarlijkse bijdrage van de BankGiro Loterij. Van de bijdrage over 2019 van € 516.000 van de BankGiro Loterij is € 134.000 niet besteed. Dat is ook het eindsaldo, omdat het beginsaldo van dit bestemmingsfonds nihil is. Van dit bedrag zal € 100.000 besteed worden aan investeringen in het depot.

Een belangrijk bestemmingsfonds wordt gevormd door de erfenis van mevrouw van Riemsdijk-Borsje dat in 2007 werd aanvaard met de verplichting de geschonken middelen te besteden aan klassieke schilderkunst en kristal. In 2019 hebben geen mutaties in dit fonds plaatsgevonden. Per 31 december 2019 bedraagt het saldo € 1.088.000. De laatste jaren zijn geen bestedingen uit dit fonds gedaan omdat het museum dan in liquiditeitsproblemen komt. De financiële situatie van het museum laat nog niet toe dat dit bestemmingsfonds wordt aangewend zoals de erflater het wilde.

Risicomanagement

De Raad van Toezicht wordt elk kwartaal – en vaker wanneer de actualiteit daarom vraagt – door het bestuur geïnformeerd over de risico's die het museum loopt. De maatregelen om de risico's te beheersen en het acceptatieniveau van de risico's worden besproken en vastgesteld.

De belangrijkste risico's betreffen:

1. Delen van de collectie kunnen worden onttrokken aan het museum. Conform artikel 9 lid 2 van de collectiebeheersovereenkomst kan de gemeente na overleg met de stichting op basis van een beleidsafweging collectieonderdelen onttrekken met een opzegtermijn van vier jaar.
2. Beperkte personele en financiële capaciteit om naast de reguliere bedrijfsvoering grote projecten te realiseren als depot, museumrenovatie en -vernieuwing en organisatieontwikkeling.
3. De vermogenspositie van het museum. Het museum heeft nauwelijks een algemene reserve waardoor de bedrijfscontinuïteit gevaar loopt. Er is onvoldoende kapitaal om te ondernemen en te investeren en tegenvallers kunnen niet worden opgevangen.
4. Ontwikkelingen op het terrein van de filantropie en voorwaarden die daaraan zijn gekoppeld, met name ten aanzien van de vernieuwing van het museum.
5. Subsidiekorting: door bezuiniging en/of niet (volledig) compenseren voor loon- en prijsstijgingen komt het programma inclusief collectiebeheer onder hoge druk te staan.
6. Oplevering depot: kinderziektes, kwaliteitsissues, bouwoverschrijdingen en door de gemeente doorgeschoven bouwkosten zorgen voor een verlieslatende exploitatie.
7. In samenspraak met de gemeente is besloten het prentendepot onder te brengen in een van de depots voor particuliere verzamelaars in het depot. De gedeelde baten uit verhuur zijn met de gemeente besproken en vormen een risico in de exploitatie.
8. In de depotexploitatie is geen ruimte voor herinvesteringen. Jaarlijks is daar een half miljoen voor nodig.

De risico's worden met de volgende maatregelen beheerst:

- Ad 1. De gemeente wil een nieuwe collectiebeheersovereenkomst afsluiten. Met de gemeente wordt besproken of het bewuste artikel uit de overeenkomst kan worden gehaald of dat de opzeggingstermijn kan worden aangepast naar dertig jaar zodat de continuïteit van het museum en de museumcollectie beter geborgd is.
- Ad 2. Het museum ontvangt aanloopsubsidie voor het depot. Het renovatieproject heeft middelen beschikbaar gesteld om de organisatie te versterken. Dit is nog minimaal, in aanvulling daarop zal aanloopsubsidie worden aangevraagd.
- Ad 3. Bestemmingsfondsen worden pas aangesproken na overleg met de Raad van Toezicht.
- Ad 4. De renovatie en vernieuwing kent een ambitievariant van € 55 miljoen extra, te realiseren met geld van derden. De gesprekken over dit bedrag met filantropen en financiers lopen en worden gevoerd door het College van B&W en het museumbestuur.
- Ad 5. Door efficiënter te werken, door het zoeken naar meer eigen inkomsten uit bezoek zodra het depot opent en via de afdeling Relatiebeheer & filantropie lukt het tot nu toe om programma (aankopen, educatie, restauratie, tentoonstellingen, collectiebeheer) te bieden. Dergelijke financiering is vaak pas

op de korte termijn beschikbaar. Dat betekent dat het museum ad hoc en op de korte termijn gericht moet opereren.

- Ad 6. Er zal worden overlegd met de gemeente en eventueel wordt gezocht naar andere financieringsmogelijkheden zoals bijvoorbeeld het aantrekken van vreemd vermogen mits de exploitatie dat kan dragen.
- Ad 7. De exploitatiebegroting voor het depot wordt regelmatig bijgesteld. Mocht de plaatsing van het prentenkabinet leiden tot exploitatietekorten dan zal met de gemeente overleg worden gevoerd.
- Ad 8. Eventuele positieve resultaten reserveren voor herinvesteringen.

Het bestuur constateert dat de efficiency, de aantrekkingskracht, de verdien capaciteit en de economische impact van het museum op de stad sinds de verzelfstandiging sterk zijn gegroeid (zie de bijlagen 2 en 3 op blz. 37-39). Gezien de overweldigende, positieve aandacht die het depot momenteel krijgt, wordt verwacht dat die ontwikkeling de komende jaren doorzet. Door de forse bezuinigingen van 2012-2013 en vanwege geen of onvoldoende loon- en prijscompensatie van de subsidie bleef de bedrijfsvoering achter bij die ontwikkeling. Nu het depot in 2021 opent en tot grootschalige renovatie en vernieuwing is besloten, kan die achterstand worden ingelopen. Wij verheugen ons op deze positieve ontwikkeling.

Toekomstige ontwikkelingen

Op 21 februari 2020 is bekend gemaakt dat Mecanoo de architect wordt voor de renovatie en vernieuwing van het museum. In het voorjaar wordt het bedrijfsplan voor het vernieuwde museum opgesteld en behandeld in de gemeenteraad. Dan beslist de gemeenteraad over het ambitiescenario van de vernieuwing van Museum Boijmans Van Beuningen.

In de stad zal het museum op verschillende plekken actief zijn met nieuwe projecten, waaronder op Rotterdam Zuid, waar het museum in een oude technische school aan de Hillevliet educatiewerkshops en -presentaties gaat geven in samenwerking met de buurt. Ook in Rotterdam West (Bospolder/Tussendijken) staat een plan rondom de energietransitie en armoedebestrijding gekoppeld aan kunst op de planning.

Het reeds gestarte project *Boijmans bij de Buren* loopt door en opent in 2020 met nieuwe tentoonstellingen bij de Kunsthal, het Wereldmuseum, Chabot Museum en Maritiem Museum. Ook *Boijmans in de Klas* loopt in 2020 door en zal in het huidige en het komende schooljaar vele honderden lessen verzorgen.

In maart ontstaat een discussie met de gemeente over meerwerk inzake de bouw van het depot met een indicatie van € 3,5 miljoen waarvan de gemeente meent dat een deel ervan ten laste van het museum dient te komen. Dat meerwerk is echter niet door het museum veroorzaakt. Daarom heeft het museum conform de samenwerkingsovereenkomst voorgesteld mediation in te zetten.

In het najaar van 2020 wordt Depot Boijmans Van Beuningen leeg opgeleverd waarna de verhuizing van de 151.000 kunstwerken van start gaat voorafgaand aan de opening van het depot in de tweede helft van 2021. De vooroplevering wordt gevierd met een zilveren opening waarbij het publiek in het verlengde weekend van 25-27 september een kijkje kan nemen in het dan nog lege depot.

In maart neemt de Nederlandse regering maatregelen tegen het coronavirus waardoor onder andere het culturele leven stil komt te liggen. Omdat het museum gesloten is, is de omzetsderving beperkt. Het museum is wel verplichtingen aangegaan, waar mogelijk geen inkomsten meer tegenover staan. Het museum zal daarom meedoen met de algemene claim van musea waarin het inkomstenverlies onder de aandacht van het kabinet worden gebracht. Maar vooralsnog loopt de continuïteit van het museum geen gevaar zolang de subsidie op het toegezegde niveau blijft.

Net als in 2018 zijn ondanks de bescheiden personele capaciteit, de beperkte financiële middelen, de grote druk die op de organisatie staat vanwege de vele projecten aansprekende resultaten behaald. Het bestuur is trots op deze prestatie. Veel dank is verschuldigd aan de medewerkers, vrijwilligers en alle anderen die het succes van het museum mogelijk hebben gemaakt.

Rotterdam, 24 maart 2020
Sjarel Ex en Ina Klaassen

2. Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht kijkt terug op een cruciaal jaar voor het museum. Na afloop van de succesvolle Bauhaustentoonstelling met daverend slotweekend sluiten op 26 mei beide directeuren het museumhek voor het publiek. Dat zal in 2026 weer geopend worden voor een geheel vernieuwd museum. In voorbereiding op de vernieuwing is een nieuwe visie geschreven op de toekomst van het museum. Deze visie vormt de basis voor het eveneens geschreven Programma van Eisen. De Raad van Toezicht is zeer verheugd dat op 16 oktober de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de gemeente wordt getekend, die het grote belang van de toekomst en de nauwe samenwerking daarin met de gemeente onderstreept. In het kader van die toekomst is Ina Klaassen als tweede directeur/bestuurder benoemd naast Sjarel Ex. Reden voor haar aanstelling is de verandering van de organisatie, de groei en de continuïteit van de aansturing van het museum.

Het verheugt de Raad van Toezicht dat 2019 wordt afgesloten met mooie inhoudelijke resultaten én met een positief financieel resultaat. Er kan dit jaar € 296.000 worden toegevoegd aan de algemene reserve, die daarmee weer positief is en € 176.000 bedraagt. De groei van de algemene reserve zet door na de dip van 2018. Die reserve is zeker nog niet op een gezond niveau. De Raad van Toezicht blijft daarom bezorgd over deze kwetsbare situatie.

Het ziekteverzuimpercentage is hoger dan gebruikelijk. De organisatie heeft een aantal langdurig niet werkgerelateerde ziekten gehad die deze stijging deels beïnvloedden. Met de druk die de komende jaren op de organisatie staat, is de gezondheid van de medewerkers een blijvend aandachtspunt. Het museum gaat een uitdagende toekomst tegemoet, waarin veel van het gehele team gevraagd wordt. Naast de reguliere werkzaamheden is er een vol transitprogramma en vraagt de realisatie van het depot en de voorbereiding op de renovatie alle aandacht.

De Raad van Toezicht constateert dat directie en medewerkers erin slagen om het museum onder lastige omstandigheden blijvend op de radar te houden en te koersen naar een toekomstbestendig en groeiend museum. Tot ver buiten de landsgrenzen wordt dat opgemerkt. Zo heeft het depot zelfs de voorpagina van de New York Times gehaald. De wankelende financiële situatie is licht verbeterd en op korte en langere termijn staat het museum voor positieve ontwikkelingen in de vorm van een nieuw depot en een renovatie die vanaf 2019 het begin vormen van een nieuwe toekomst voor het museum. Daarom dankt Raad van Toezicht directie, medewerkers en vrijwilligers van Museum Boijmans Van Beuningen voor hun tomeloze inzet en toewijding en ook de huisstichtingen, particulieren, fondsen en bedrijven die het museum financieel of anderszins hebben ondersteund.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

In 2019 werd de Raad van Toezicht gevormd door:

- de heer mr. J.D. Loorbach (voorzitter)

Benoemd per 1 januari 2013. Tweede termijn gestart per 1 januari 2017, tevens lid van de remuneratiecommissie.

De heer Loorbach is advocaat bij NautaDutilh N.V. Zijn nevenfuncties in 2019 waren: arbiter bij het NAI, lid van de KNVB Commissie van Beroep Betaald Voetbal (sinds 2016 voorzitter), voorzitter van de Raad van Commissarissen van de Nederlandse Loterij. Arbiter voor civiele geschillen bij de KNVB.

- drs. J.A. van Barneveld

Benoemd per 1 januari 2013. Tweede termijn gestart per 1 januari 2017, tevens lid van de auditcommissie en de remuneratiecommissie.

De heer van Barneveld is commissaris bij Brunel International N.V., voorzitter van de raad van commissarissen van B&S Group S.A. en lid van de raad van advies van Boels Topholding B.V.

- mevrouw drs. J. Kriens

Benoemd per 1 januari 2014. Tweede termijn gestart per 1 januari 2018. Afgetreden per 1 april 2019.

Mevrouw Kriens is algemeen directeur van de VNG. Haar nevenfuncties in 2019 waren: lid van de raad van toezicht van Theater Rotterdam, lid van de raad van commissarissen van de BNG, bestuurslid van het BNG Cultuurfonds.

- mevrouw dr. E.M Rovers

Benoemd per 1 januari 2014. Tweede termijn gestart per 1 januari 2018.

Mevrouw Rovers is onafhankelijk cultuurhistorisch onderzoeker. Haar nevenfuncties waren: penningmeester van de Khardzhiev Stichting, gastconservator voor het Universiteitsmuseum Groningen en voorzitter van de Van der Leeuw Stichting.

- de heer drs. R.M.S.M. Munsters

Benoemd per 1 januari 2012. Tweede termijn gestart op 1 januari 2016, tevens lid van de auditcommissie.

Afgetreden per 31 december 2019.

De heer Munsters is commissaris en bestuursadviseur. In 2019 was hij lid van de raad van commissarissen van Unibail-Rodamco S.E., lid van de raad van commissarissen van Edmond de Rothschild Asset Management S.A., lid van de raad van commissarissen van Moody's Investors Service – EU, lid van de raad van commissarissen van PGGM Vermogensbeheer B.V., lid van de Monitoring Commissie Corporate Governance, lid van de raad van toezicht van het Fonds Nationaal Kunstbezit, bestuurslid van Stichting de Raekt, directeur/eigenaar van R2MB Holding BV.

- mevrouw drs. C.A. Pieters

Benoemd per 1 mei 2016. Einde eerste termijn per 30 april 2020.

Mevrouw Pieters is freelance kunsthistoricus.

- de heer mr. B. Vaandrager

Benoemd per 1 januari 2015. Tweede termijn gestart per 1 januari 2019, tevens lid van de remuneratiecommissie.

De heer Vaandrager is Global Partner en hoofd Benelux bij Rothschild & Co. Zijn nevenfuncties in 2019 waren: bestuurder bij de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, lid raad van toezicht Oorlogsgravenstichting, adviseur investeringsmaatschappij Esse Non Videri Investments B.V. en adviseur Erasmus Trust Fonds.

De maximale zittingstermijn van toezichthouders is acht jaar.

Bijeenkomsten van de Raad van Toezicht en van zijn commissies

De Raad van Toezicht komt in 2019 vijf keer in vergadering bijeen, vier keer regulier en in januari in een extra, telefonische vergadering over de governance bij de renovatie en vernieuwing van het museum. De Raad van Toezicht stelt, zoals statutair bepaald, het financieel jaarverslag 2018 op 26 maart 2019 vast waarmee tevens decharge wordt verleend aan het bestuur voor het gevoerde financiële beleid. De begroting van 2020 wordt vastgesteld op 12 december 2019. Tijdens deze vergadering wordt de accountant herbenoemd voor een periode van vier jaar.

Tijdens elke vergadering wordt de Raad van Toezicht aan de hand van een uitgebreid directieverslag geïnformeerd over de stand van zaken in het museum, inclusief een analyse van mogelijke risico's die het museum loopt. Bij vergaderingen van de Raad van Toezicht zijn beide directeuren van het museum aanwezig. Bij de bespreking van het financieel jaarverslag is de accountant van het museum aanwezig.

De door de Raad van Toezicht benoemde auditcommissie komt in 2019 vier maal plenair bijeen. Naast het financieel jaarverslag, de kwartaalrapportages, de jaarplanbegroting en de werkbegroting heeft de auditcommissie onder meer gesproken over de renovatie, het depot, de investeringsplannen voor Boijmans op Zuid, automatisering en de collectie-inventarisatie.

Vergaderingen van de auditcommissie vinden enkele weken voorafgaand aan de vergaderingen van de Raad van Toezicht plaats. De voorzitter van de auditcommissie rapporteert zijn bevindingen in de raadsvergaderingen. Bij vergaderingen van de auditcommissie is minimaal een van de bestuurders en de controller van het museum aanwezig. Bij de bespreking van het financieel jaarverslag is de accountant van het museum aanwezig. Voor de heer Munsters is 2 december zijn laatste vergadering als lid van auditcommissie omdat hij eind 2019 aftreedt als lid van de Raad van Toezicht.

Code Cultural Governance

De Governance Code Cultuur 2019 wordt door de Raad van Toezicht als richtlijn gebruikt bij het evalueren van zijn werkzaamheden en de samenwerking tussen directeur en toezichthouder. De in de code beschreven principes en aanbevelingen worden toegepast.

Ontwikkelingen

In 2019 is door middel van een statutaire wijziging de mogelijkheid gecreëerd voor een tweehoofdige statutaire directie. Dat is geïmplementeerd door de benoeming per 12 juni 2019 van Ina Klaassen in de statutaire directie naast Sjarel Ex.

In hun onderlinge taakverdeling richt mevrouw Klaassen zich op bedrijfsvoering en op de uitvoering van grote projecten, zoals Depot Boijmans Van Beuningen en de sanering, renovatie en vernieuwing van het monumentale hoofdgebouw.

Met ingang van 4 februari 2020 is de heer J.B.J. Stegmann benoemd tot lid van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht volgt nauwlettend de ontwikkelingen rond het realiseren van Depot Boijmans Van Beuningen, de sluiting van het hoofdgebouw, met de personele consequenties en de uitdagingen om met een gesloten huis als museum toch 'open' te zijn.

En vervolgens de uitdaging om in goede samenwerking met de gemeente als eigenaar/verhuurder/opdrachtgever en architect en aannemer optimaal samen te werken om de vernieuwbouw tot het best denkbare resultaat te brengen.

Het jaar kenmerkte zich dus door een aantal ingrijpende veranderingen en door een museum in unieke omstandigheden. Directie en medewerkers zijn daar gefocust en verstandig mee omgegaan. Dat dat heeft geleid tot een positief bedrijfsresultaat illustreert dat er met overzicht en discipline beleid is gevoerd. Daar is de Raad van Toezicht de directie erkentelijk voor.

3. Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.*</u>	<u>31-dec-19</u> EUR x 1.000	<u>31-dec-18</u> EUR x 1.000
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	135	30
Financiële vaste activa	2	<u>180</u>	<u>13</u>
Totaal vaste activa		315	43
Vlottende activa			
Vorraden	3	32	163
Vorderingen	4	3.139	4.337
Liquide middelen	5	<u>6.600</u>	<u>5.796</u>
Totaal vlottende activa		9.771	10.296
Totaal activa		<u><u>10.086</u></u>	<u><u>10.339</u></u>

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-19</u> EUR x 1.000	<u>31-dec-18</u> EUR x 1.000
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	6	176	120-
Bestemmingsreserves		<u>780</u>	<u>577</u>
Vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen		956	457
Bestemmingsfondsen		<u>1.222</u>	<u>1.088</u>
Eigen vermogen met een bestedingsverplichting		1.222	1.088
Totaal eigen vermogen		2.178	1.545
Voorzieningen	7	51	94
Schulden			
Kortlopende schulden	8	<u>7.857</u>	<u>8.700</u>
Totaal schulden		7.857	8.700
Totaal Passiva		<u><u>10.086</u></u>	<u><u>10.339</u></u>

*) Het referentienummer refereert aan de desbetreffende paragraaf in de toelichting op de jaarrekening.

4. Staat van baten en lasten 2019

	Ref.*	jaarrekening 2019 EUR x 1.000	begroting 2019 EUR x 1.000	jaarrekening 2018 EUR x 1.000
BATEN				
Opbrengsten	10	1.925	1.852	4.689
Subsidie gemeente Rotterdam	11	13.735	9.671	12.094
Overige bijdragen	11	3.658	1.057	3.934
Totale baten		19.318	12.580	20.717
LASTEN				
Personeelskosten	12	6.470	7.320	7.582
Afschrijvingen op materiële vaste activa		23	46	55
Kosten van activiteiten	13	5.063	2.266	7.524
Overige bedrijfskosten	14	7.129	2.950	6.475
Totale lasten		18.685	12.582	21.636
Rentebaten		-	2	1
Rentelasten		-	-	-
Onverdeeld resultaat		633	-	918-
Als volgt bestemd:				
- Bestemmingsreserves		203-	-	77
- Bestemmingsfonds museale activiteiten i.v.m. klassieke schilderkunst en kristal		-	-	-
- Bestemmingsfonds BankGiro Loterij		134-	-	556
- Bestemmingsfonds i.v.m. aankopen van Rotterdamse kunstenaars		-	-	25
Mutaties bestemmingsfondsen en -reserves		337-	-	658
RESULTAAT (MUTATIE ALGEMENE RESERVE)		296	-	260-

*) Het referentienummer refereert aan de desbetreffende paragraaf in de toelichting op de jaarrekening.

5. Toelichting behorende bij de jaarrekening over 2019

Algemeen

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is opgericht op 4 oktober 2005. Per 1 januari 2006 werd het museum verzelfstandigd. Vanaf die datum voert de Stichting het beheer over het museum. De Stichting heeft ten doel het in stand houden en exploiteren van Museum Boijmans Van Beuningen te Rotterdam op een zodanige wijze dat het museum met haar collecties permanent ten dienste staat van de gemeenschap en haar ontwikkeling en tevens toegankelijk is voor het publiek.

Verbonden partijen

Eenzijds is sprake van verbonden partijen indien de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen feitelijk beleidsbepalend is in een andere (beleidsafhankelijke) rechtspersoon. Anderzijds is eveneens sprake van verbonden partijen indien een sleutelfunctionaris van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen zitting heeft in het bestuur en of het management van een gelieerde rechtspersoon. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is in geen van de verbonden partijen beleidsbepalend, maar één directeur/bestuurder is tevens bestuurder van Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Lucas van Leyden en Stichting Fonds Willem van Rede.

- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum in 2019 € 693.421 ontvangen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen voor aankopen, tentoonstellingen en verleende diensten.

- Stichting Lucas van Leyden

Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum in 2019 € 169.498 ontvangen van de Stichting Lucas van Leyden voor aankopen.

- Stichting Fonds Willem van Rede

Van deze stichting is de bestuurder van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen voorzitter. In totaal heeft het museum € 80.000 in 2019 ontvangen voor aankopen.

A. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar.

De jaarrekening is opgesteld conform boek 2 titel 9 BW, de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving in het bijzonder RJ 640, de WNT en artikel 7 van de uitvoeringsregeling van de Subsidieverordening Rotterdam 2014. Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het museum zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Als begroting is de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting gebruikt. Daar waar tussentijds bij bestuursbesluit de begroting is aangepast en de Raad van Toezicht hiervan in kennis is gesteld, is de in de jaarrekening gebruikte begroting daaraan aangepast mits dit het inzicht vergroot.

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.
Bedragen staan vermeld in duizenden euro's.

De collectie

Conform de collectiebeheersovereenkomst die op 5 december 2005 is afgesloten met de gemeente Rotterdam bestaat de collectie van het museum uit:

- a. de gemeentelijke collectie, in eigendom van de gemeente Rotterdam;
- b. voorwerpen in bruikleen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, de Stichting Lucas van Leyden, de Stichting Willem van der Vorm, de Stichting Het Nederlandse Gebruiksvoorwerp, de Stichting H&F Mecenaat;
- c. voorwerpen, langdurig geleend uit de Rijkscollectie, in beheer bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- d. voorwerpen aan de gemeente geleend door particulieren of instellingen, anders dan voor tijdelijke tentoonstellingen;
- e. de bibliotheek van de Stichting;
- f. aan de collectie gerelateerd archief- en documentatiemateriaal.

Eveneens conform de collectiebeheersovereenkomst worden alle verworven kunstvoorwerpen eigendom van de gemeente Rotterdam tenzij eigendomsoverdracht geschiedt aan een van de onder b. genoemde stichtingen. Kunstaankopen en bijdragen die bestemd zijn voor kunstaankopen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De belangrijkste schattingsposten betreffen de voorzieningen onderhoud en personeelsregelingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire jaarlijkse afschrijvingen. Vanaf het moment van ingebruikname wordt afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur. Investeringsubsidies en -bijdragen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies en bijdragen betrekking hebben.

Financiële vaste activa

Bankgaranties zijn als overige vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa tegen nominale waarde plus eventuele ontvangen rente.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de waardering van de voorraden is rekening gehouden met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen. Voor incurante voorraden wordt een voorziening getroffen.

Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde. Een eventuele voorziening wegens oninbaarheid wordt op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen bepaald.

Voorzieningen

Er is een voorzieningen getroffen voor jubileumgratificaties. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alleen de voorziening voor jubileumgratificaties wordt gewaardeerd tegen de contante waarde.

Vooruitontvangen investeringsbijdragen voor Depot Boijmans Van Beuningen

Voor de opslag van de collectie van het museum wordt Depot Boijmans Van Beuningen gebouwd in opdracht van de Stichting Collectiegebouw. Als eigenaar van het grootste deel van de collectie financiert de gemeente Rotterdam dit gebouw voor een groot deel. Stichting De Verre Bergen is medefinancier. Gelden voor belangrijke inrichtingselementen zoals het entreegebied en een atriumvitruine worden door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen door middel van een Capital Campaign geworven. Deze geworven gelden worden geboekt onder vooruitontvangen investeringsbijdragen. Wanneer deze bijdragen worden uitgegeven, worden ze in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de investeringen (zie onder *Materiële vaste activa*).

Pensioenen

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft zijn pensioenregeling ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), het bedrijfstakpensioenfonds voor overheid en onderwijs. De pensioenregeling van het ABP is een zogenaamde toegezegd-pensioenregeling. Echter, het museum verwerkt deze regeling in de jaarrekening als een toegezegde-bijdrageregeling, omdat in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting bestaat tot het doen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Dit is conform de uitzonderingsregeling voor bedrijfstakpensioenfonds in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ 271.309).

Per jaareinde verschuldigde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De indexatie van de pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en afhankelijk van voldoende middelen bij het pensioenfonds. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen.

Subsidie gemeente Rotterdam

Het subsidie van de gemeente Rotterdam over het boekjaar 2019 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. Deze subsidie is vooruitlopend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Bijdragen derden

Alle in de jaarrekening opgenomen bijdragen van derden zijn toegekend, maar sommige moeten nog verantwoord en/of formeel vastgesteld worden.

Nalatenschappen (en recht van vruchtgebruik)

Nalatenschappen worden verwerkt op het moment dat de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit vindt plaats op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling. Indien sprake is van nalatenschappen die met vruchtgebruik zijn belast, dient bij de waardering van de nalatenschappen hiermee rekening te worden gehouden.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 geldt een nieuw fiscaal regime voor indirecte overheidsbedrijven waarbij zij normaal onder de vennootschapsbelasting vallen. Dat betekent dat de Stichting vanaf 2016 voor het hele bedrijf aangifte

vennootschapsbelasting moet doen. Echter, omdat de Stichting is aangemerkt als ANBI-cultuur zorgen fiscale aftrekposten ervoor dat veelal geen sprake is van belastingplicht. De Belastingdienst heeft over 2016, 2017 en 2018 daarom ook geen aangiftebiljet uitgereikt. De verwachting is dat dat ook niet over 2019 zal gebeuren.

B. Toelichting op de balans per 31 december 2019

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	Materiële vaste activa in ontwikkeling	Renovatie gebouw	Inventaris	Bedrijfs- middelen	ICT	Totaal
	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Stand per 1 januari 2019						
- Aanschafwaarde	758	1.834	257	189	673	3.711
- Cumulatieve investeringsbijdragen	758-	1.482-	-	-	-	2.240-
- Cumulatieve afschrijvingen	-	352-	254-	162-	673-	1.441-
Boekwaarde per 1 januari 2019	-	-	3	27	-	30
Mutaties in het boekjaar						
- Investeringsbijdragen	1.935	-	128	-	-	2.063
- Investeringsbijdragen	1.935-	-	-	-	-	1.935-
- Desinvesteringen	-	299-	174-	37-	414-	924-
- Afschrijvingen	-	-	15-	8-	-	23-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-	299-	61-	45-	414-	819-
Stand per 31 december 2019						
- Aanschafwaarde	2.693	1.535	211	152	259	4.850
- Cumulatieve investeringsbijdragen	2.693-	1.482-	-	-	-	4.175-
- Cumulatieve afschrijvingen	-	53-	95-	133-	259-	540-
Boekwaarde per 31 december 2019	-	-	116	19	-	135

- Investeringsbijdragen

In 2019 zijn uitgaven gedaan voor het nieuwe Depot Boijmans Van Beuningen (Depot BVB). Deze zijn opgenomen onder materiële vaste activa in ontwikkeling. Daarnaast zijn uitgaven gedaan voor de inrichting van het eind juni betrokken kantoorpand aan de Gedempte Zalmhaven (€ 128.000). Er zijn verder geen investeringen gedaan.

- Desinvesteringen

Bij het verlaten van het museum pand is de inventaris grotendeels buiten gebruik gesteld en afgevoerd. Deze inventaris was reeds volledig afgeschreven. Een klein deel van de museum inventaris is opgeslagen en zal bij de opening van het museum in 2026 weer worden gebruikt. Het gaat onder andere om terrasmeubilair en inrichtingselementen van het entreegebied.

- Investeringsbijdragen

Het betreft bijdragen van derden die in 2008 zijn ontvangen in het kader van de renovatie van het entreegebied en het prentenkabinet (€ 1.482.000) en ontvangen bijdragen voor de Capital Campaign van Depot BVB, die zijn opgenomen onder de investeringsbijdragen bij materiële vaste activa in ontwikkeling (€ 1.935.000 in 2019 en € 2.693.000 in totaal). Investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op de investeringen waarop ze betrekking hebben.

2. Financiële vaste activa

	31-12-2019 EUR x 1.000	31-12-2018 EUR x 1.000
Bankgaranties voor de huur van depot- en kantoorruimte	180	13
	180	13

3. Voorraden

	31-12-2019	31-12-2018
	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Museumwinkel	32	161
Museumkaarten	-	2
Totaal voorraden	<u>32</u>	<u>163</u>

Na sluiting van het museum bleef een onverkoopbare restvoorraad achter die is afgevoerd en vernietigd. De winkelvoorraad is daarom afgewaardeerd met € 103.000. De resterende voorraad heeft een inkoopwaarde van € 65.000. Daar staat een voorziening voor incurante voorraden tegenover van € 33.000. Deze was in 2017 opgenomen voor € 37.000 en is aangepast naar € 33.000.

4. Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Debiteuren	900	583
Omzetbelasting	-	236
Overige kortlopende vorderingen	<u>160</u>	<u>182</u>
Totaal kortlopende vorderingen	1.060	1.001
- Vooruitbetaalde bedragen:		
Tentoonstellingen en overige projecten, abonnementen en contracten	<u>765</u>	<u>410</u>
	765	410
- Nog te ontvangen bedragen:		
Fondsen i.v.m. tentoonstellingen	391	663
Fondsen i.v.m. aankopen	531	1.938
Entreegelden	114	265
Overig	<u>278</u>	<u>60</u>
	1.314	2.926
Totaal vorderingen	<u>3.139</u>	<u>4.337</u>

- Vorderingen

Bij de debiteuren is er geen aanleiding tot het opnemen van een voorziening wegens oninbaarheid.

- Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen hebben onder andere betrekking op bijdragen van derden voor:

- De tentoonstelling *nederland ⇄ bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld*.
- Aankopen voor het collectieprogramma van het Mondriaan Fonds.
- De vordering van de reguliere uitkering over 2019 van € 500.000 van de BankGiro Loterij is verdeeld over vorderingen vanwege aankopen (€ 400.000) en voor de Capital Campaign van het depot (€ 100.000).
- De uitkering voor museumkaartbezoek van december 2019 en de verhoging van de museumkaartuitkering van 50% naar 62% over 2019.
- Overige vorderingen waaronder bijdragen van de gemeente voor de renovatie en uithuizing en voor educatie.

5. Liquide middelen

	31-12-2019 EUR x 1.000	31-12-2018 EUR x 1.000
Bankrekeningen	6.600	5.695
Kasgeld	-	33
Kruisposten	-	68
Totaal liquide middelen	6.600	5.796

Het saldo van de liquide middelen is vrij opneembaar.

6. Eigen vermogen

	31-12-2018 EUR x 1.000	Onttrekking of vrijval 2019 EUR x 1.000	Dotatie 2019 EUR x 1.000	31-12-2019 EUR x 1.000
Algemene reserve	120-	-	296	176
Bestemmingsreserve kunstaankopen	159	159-	200	200
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering	156	-	44	200
Bestemmingsreserve projecten	91	-	59	150
Bestemmingsreserve Fonds Westerhuis	171	-	59	230
Vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen	457	159-	658	956
Bestemmingsfondsen Van Riemsdijk-Borsje	1.088	-	-	1.088
Bestemmingsfondsen BankGiro Loterij	-	-	134	134
Eigen vermogen met een bestedingsverplichting	1.088	-	134	1.222
Totaal eigen vermogen	1.545	159-	792	2.178

De bestemmingsreserves worden samen met de algemene reserve beschouwd als het vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen. Bestemmingsreserves zijn het deel van het eigen vermogen waaraan het bestuur een bijzondere bestemming heeft gegeven. Het vrij besteedbare deel van het vermogen nam met € 499.000 toe tot € 956.000. Daarbij hoort een solvabiliteitsratio van 9,5%. Het museum streeft naar een ratio van 30%. De solvabiliteitsratio is de verhouding van het vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen en geeft weer in welke mate het museum op de middellange en lange termijn aan zijn bestedingsverplichtingen kan voldoen.

Bestemmingsfondsen zijn het deel van het eigen vermogen waaraan door derden een bijzondere bestemming is gegeven. Daarom rust op bestemmingsfondsen een bestedingsverplichting en zullen ze bij eventuele liquidatie van de stichting niet de gemeente Rotterdam toekomen. Het saldo van de bestemmingsfondsen nam in 2019 met € 134.000 toe tot € 1.222.000.

Bestemmingsreserves

- Kunstaankopen

In 2019 is € 159.000 onttrokken om de aankoop mogelijk te maken van *Again, the Gemini are in the Orchard* van Leonora Carrington. Er is € 200.000 toegevoegd aan deze reserve die kan worden ingezet als eigen bijdrage mocht zich een grote aankoopmogelijkheid voordoen waar ook fondsen voor geworven worden.

- Projecten

Aan deze bestemmingsreserve is in 2019 € 59.000 toegevoegd ter financiering van projecten in 2020 zoals *Boijmans op Zuid*, Kunst4Kids en het project in Bospolder/Tussendijken.

- Bedrijfsvoering

In 2019 is € 44.000 toegevoegd aan deze reserve. Deze reserve is nodig om nieuwe inventaris aan te schaffen voor na renovatie en vernieuwing van het museum.

- Fonds Westerhuis

In 2011 is een erfenis van de heer Westerhuis ontvangen ten bedrage van € 230.000. Ter nagedachtenis aan de heer Westerhuis heeft het bestuur een fonds ingesteld waaruit publicaties worden gefinancierd. Het Fonds Westerhuis is een revolving fund, wat inhoudt dat het weer wordt aangevuld als het financiële resultaat dat toelaat. In 2018 was dat niet mogelijk vanwege het negatieve resultaat maar in 2019 kan de bestemmingsreserve met € 59.000 worden aangevuld tot het oorspronkelijke bedrag.

Bestemmingsfondsen

- Klassieke schilderkunst en kristal

Het museum ontving een erfenis van mevrouw Van Riemsdijk-Borsje waartoe in het testament de bestedingsverplichting 'klassieke schilderkunst en kristal' is opgenomen. De nalatenschap bedroeg € 1.857.000 in contanten wat in 2006, 2007 en 2008 is ontvangen en gedoteerd aan het bestemmingsfonds. Tevens bestond de nalatenschap uit landerijen die in 2013 en 2014 zijn verkocht met een opbrengst van € 208.000 in totaal. Ook dit bedrag is aan het bestemmingsfonds gedoteerd. In de periode 2006-2018 is € 977.000 onttrokken aan het bestemmingsfonds. In 2019 vonden geen mutaties plaats in dit bestemmingsfonds.

- Nog te besteden reguliere, jaarlijkse bijdragen BankGiro Loterij

De bijdrage van de BankGiro Loterij mag worden gebruikt voor aankoop, restauratie en presentatie van de eigen collectie of andere onderdelen van de bedrijfsvoering behalve exploitatie. Het museum heeft een overeenkomst met de BankGiro Loterij voor vijf jaar, die loopt van 2016 t/m 2020. Het museum ontvangt op basis van de overeenkomst een jaarlijkse uitkering van € 500.000. Wanneer deze jaarlijkse uitkering in enig jaar niet volledig besteed wordt, wordt het resterende saldo toegevoegd aan het bestemmingsfonds. In de jaren daarna kunnen daaraan weer bedragen worden onttrokken ten behoeve van het doel van de loterijbijdragen.

In 2019 is € 524.000 ontvangen van de BankGiro Loterij, de reguliere bijdragen van € 500.000 en € 24.000 dankzij geoormerkte werving. Hiervan is € 390.000 besteed aan aankopen van kunstwerken. De resterende € 134.000 wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds. Hiervan is € 100.000 bestemd voor de Capital Campaign van Depot Boijmans Van Beuningen. Een overzicht van de bestedingen in 2019 staat op de volgende bladzijde.

Specificatie bestemmingsfonds BankGiro Loterij (bedragen x EUR 1.000):				
Stand per 1 januari 2019			-	
Mutaties in 2019:				
Bijdrage 2019	524			
W.H. Gispen - <i>Lamp Giso No. 22</i>	10-			
André Breton & Philippe Soupault en Max Ernst - <i>Les Champs magnétiques</i> (boek) en <i>La Femme 100 têtes</i> (boek)	9-			
André Breton - <i>Manifeste Surrealisme</i>	1-			
Willem Wagenaar - <i>Wees gegroet zeemeermin</i>	2-			
Nico Eekman - <i>La lucarne du poët</i>	1-			
Leonora Carrington - <i>Again, the Gemini are in the Orchard</i>	200-			
Erich Wichman - <i>Groote Vrolijkheid</i>	60-			
Paolo Farinati - <i>Four female figures about to flee from Pluto</i>	16-			
Sybold van Ravesteijn - Set van 2 armstoelen en een ronde salontafel	3-			
Otto Knoop - <i>Waterketel met komfoor</i>	21-			
Erich Wichman - Bronzen briefopener	4-			
Salomon de Braij - <i>Een herder</i>	47-			
Ab Knupker - 34 tekeningen	9-			
Kees Timmer - <i>Zelfportret</i>	1-			
Gertjan van der Stelt - <i>Cathedral</i>	2-			
Berend Strik - <i>Claire de nysterie</i>	4-			
			134	+
Saldo per 31 december 2019			134	

7. Voorzieningen

	Saldo per 31-12-2018	Onttrekking	Vrijval	Dotatie	Saldo per 31-12-2019
	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Voorziening personeelsregelingen	94	15	43-	15-	51
Totaal voorzieningen	94	15	43-	15-	51

- Voorziening personeelsregelingen

Van deze voorziening heeft € 4.000 een looptijd van maximaal één jaar en € 47.000 heeft een looptijd van meer dan een jaar. De voorziening is getroffen in verband met jubileumgratificaties en langdurig verzuim. De verzuimvoorziening is in 2019 vrijgevallen.

8. Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Kortlopende schulden:		
- Crediteuren	870	1.013
- Nettoloon	-	14
- Belastingen en sociale premies	336	416
- Pensioenen	7	85
- Vakantiegeld	224	233
- Vakantiedagen	229	333
	1.666	2.094
Overlopende passiva:		
- Nog te betalen projectkosten	81	388
- Nog te betalen overige kosten	376	674
- Vooruitontvangen projectbedragen	1.051	1.185
- Vooruitontvangen investeringsbedragen	3.593	3.230
- Vooruitontvangen overige bedragen	87	11
- Overige overlopende passiva	1.003	1.118
	6.191	6.606
Totaal kortlopende schulden	7.857	8.700

- Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bestaan uit verplichtingen aan leveranciers en personeel.

- Overlopende passiva

De 'nog te betalen projectkosten' hebben vooral betrekking op de voorbereiding op de renovatie en het depot. Daarnaast zijn ook te verwachten kosten opgenomen voor tentoonstellingen waaronder *Boijmans bij de Buren*. De 'nog te betalen overige kosten' betreffen kosten over 2019 (of eerder) die pas in 2020 gefactureerd worden. De grootste post bestaat uit onderhoudskosten over 2018 en 2019 die de eigenaar van het museum pand (de gemeente Rotterdam) nog moet factureren aan het museum.

De 'vooruitontvangen projectbedragen' hebben betrekking op vooruitontvangen bijdragen voor projecten in 2020 en later. Het grootste deel van het bedrag is voor *Boijmans bij de Buren*, *Boijmans in de Klas*, Art Rocks, voorbereiding van de renovatie en voor onderzoekprojecten.

De 'vooruitontvangen investeringsbedragen' hebben betrekking op de resultaten van de Capital Campaign voor investeringen die het museum zal doen in Depot Boijmans Van Beuningen.

De 'vooruitontvangen overige bedragen' zijn onder andere contributies en giften van vrienden van het museum voor 2019.

De 'overige overlopende passiva' zijn terug te betalen aanloopsubsidie over 2019 (€ 849.000), vooruit gefactureerde bedragen voor uitgaande bruiklenen in 2020 en te betalen bedragen aan de partners van de Museumnacht.

Vanwege de vertraging bij de bouw van het depot heeft het museum niet alle aanloopsubsidie over 2019 uitgegeven. Het overschot dient te worden terugbetaald aan de gemeente, die het bedrag reserveert voor aanloopkosten vanaf 2020 tot de opening van het depot.

9. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

- Huurverplichtingen

Het museum heeft per 31 december 2019 de volgende huurverplichtingen:

	EUR x 1.000
< 1 jaar	1.278
1 jaar - 5 jaar	1.711
> 5 jaar	505
Totaal	3.494

Van de gemeente is het museumgebouw aan het Museumpark gehuurd tot 1 juli 2019. Daarna wordt geen huur meer betaald. Voordat het hernieuwde museum opent in 2026 zal een nieuw huurcontract worden opgesteld. Er worden op diverse locaties externe depots, een werkplaats en archief- en kantoorruimte gehuurd; de looptijd hiervan is bij de depots en archiefruimte korter dan vijf jaar. Alleen de looptijd van het kantoorruimte aan de Gedempte Zalmhaven duurt langer, dat wordt gehuurd tot en met maart 2026.

De huurprijzen in 2019 bedroegen € 813.000 voor het pand aan het Museumpark, € 303.000 voor de kantoorruimte en € 1.007.000 voor de externe depots, archief- en kantoorruimte.

De huurverplichting voor Depot Boijmans Van Beuningen zal worden opgenomen onder de niet uit de balans blijken verplichtingen zodra het huurcontract is getekend.

- Leaseverplichtingen

Het museum heeft per 31 december 2019 de volgende operational leaseverplichtingen:

	EUR x 1.000
< 1 jaar	5
1 jaar - 5 jaar	10
> 5 jaar	-
Totaal	15

Het betreft de lease van kantoormachines.

- Voorwaardelijke vorderingen

De door het museum geïnitieerde activiteiten Art Rocks en ARTtube zijn in 2016 verzelfstandigd en ondergebracht in de stichting ARTmatch. Met ARTmatch is een aantal afspraken gemaakt:

- Het museum behoudt het intellectueel eigendom van beide merken.
- Indien de activiteiten op den duur succesvol zijn, zal ARTmatch vanaf 2020 een royalty van maximaal € 368.000 aan het museum betalen gedurende een periode van minimaal twaalf jaar.
- Op basis van een liquiditeitsprognose heeft het museum ARTmatch de eerste jaren met een overbruggingskrediet van € 25.000 gesteund. Dit bedrag is in 2017 overgemaakt en in 2019 terugbetaald.

Omdat ARTmatch de activiteiten van ARTtube heeft gestaakt in 2019 worden nieuwe afspraken gemaakt met het museum. Die zullen in 2020 worden bekrachtigd.

- Claims

Er liep een civiele procedure waarin een deel van de collectie Koenigs geclaimd werd. In 2017 is het museum door de rechtbank in het gelijk gesteld. Ook in het hoger beroep dat hierop door de tegenpartij is aangetekend, is het museum door de rechtbank in het gelijk gesteld. De eiseres is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad, die naar verwachting niet voor eind 2020 uitspraak zal doen. De juridische kosten die met de claim gemoeid zijn, worden gedeeld met de gemeente Rotterdam en de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

In maart ontstaat een discussie met de gemeente over meerwerk inzake de bouw van het depot met een indicatie van € 3,5 miljoen waarvan de gemeente meent dat een deel ervan ten laste van het museum dient te

komen. Dat meerwerk is echter niet door het museum veroorzaakt. Daarom heeft het museum conform de samenwerkingsovereenkomst voorgesteld mediation in te zetten.

- Periodieke schenkingen

Schenkers van kunstwerken die de voorkeur geven aan een periodieke schenking komen met het museum in een notariële akte overeen dat het museum de werken koopt waarbij de betalingsverplichting wordt omgezet in een geldlening. De jaarlijkse aflossingsverplichting van het museum wordt gecompenseerd door de door de schenker te betalen termijn uit hoofde van de periodieke schenking. Bij voortijdig overlijden van de schenker ontstaat risico op een restschuld, omdat de periodieke schenking dan stopt. Het maximale risico per 31 december 2019 bedraagt € 478.000.

	bedrag	jaarlijkse termijn	vervallen termijnen	restschuld en - vordering
Schenkingen 2016	€ 80	€ 16	€ 64	€ 16
Schenkingen 2017	€ 1.099	€ 220	€ 659	€ 440
Schenkingen 2018	€ -	€ -	€ -	€ -
Schenkingen 2019	€ 28	€ 6	€ 6	€ 22
Totaal	€ 1.207	€ 242	€ 729	€ 478

C. Toelichting op de staat van baten en lasten 2019

Algemeen

Significante verschillen tussen realisatie 2019 en realisatie 2018 en tussen realisatie 2019 en begroting 2019 worden toegelicht op de bladzijden 32 en 33.

BATEN

	jaarrekening 2019 EUR x 1.000	begroting 2019 EUR x 1.000	jaarrekening 2018 EUR x 1.000
10. Opbrengsten			
Entreegelden	1.045	1.087	2.293
Publieksactiviteiten	41	70	157
Museumwinkel	318	204	380
Bruikleenverkeer en beeldmateriaal	57	75	784
Horeca	442	416	1.044
Overige opbrengsten	22	-	31
Totaal opbrengsten	1.925	1.852	4.689
11. Bijdragen	7,31 12,91	€ 7,25	
- Subsidie gemeente Rotterdam			
Cultuurplansubsidie	9.671	9.671	9.472
Bijdragen voor depot en renovatie	4.064	-	2.622
	13.735	9.671	12.094
- Overige bijdragen			
Bijdragen voor aankopen	1.875	125	2.254
Bijdragen voor tentoonstellingen	1.032	417	830
BankGiro Loterij	524	400	482
Bijdragen voor publicaties, educatie, restauraties etc.	227	115	368
	3.658	1.057	3.934
Totaal bijdragen	17.393	10.728	16.028
TOTAAL BATEN	19.318	12.580	20.717

Bijdrage voor de tijdelijk depots, herijking van de collectie en aanloopkosten Depot Boijmans Van Beuningen

Om de periode tot openstelling te overbruggen en ter voorbereiding van de collectieverhuizing naar Depot Boijmans Van Beuningen heeft de gemeente voor 2019 een subsidie verleend van € 1.596.000 voor tijdelijke aanloopkosten (SUB.18.12.000189.SBSA, d.d. 3-10-2019) en € 600.000 voor vertragskosten (SUB.19.13.00042.SBSA, d.d. 25-06-2019). In totaal is hiervan € 1.347.000 verantwoord in deze staat van baten en lasten. Zoals vermeld bij de toelichting op 'overige overlopende passiva' op bladzijde 25 zal het verschil van € 849.000 tussen het verleende en het bestede bedrag worden terugbetaald aan de gemeente en zal samen met de niet uitgegeven overschotten van € 316.000 uit 2016, € 103.000 uit 2017 en € 942.000 uit 2018 door de gemeente gereserveerd worden voor het museum voor aanloopkosten na 2019.

Bijdrage ter voorbereiding op de renovatie

Om het museum na 2019 structureel veilig en verantwoord open te kunnen houden dient het museum gerenoveerd te worden. De gemeente ondersteunde het museum in 2019 hiervoor met een bijdrage van € 2.717.000 zodat het museum zich hierop kan voorbereiden. Dit geld is besteed aan het leeghalen van het museum pand, de verhuizing van de collectie naar diverse depotlocaties, de huur van die locaties, bouwmanagement, collectieverzekering en leegstandsbeheer van het museum pand.

BKV-middelen

Het museum ontving in 2019 van de gemeente Rotterdam € 69.000 uit de middelen voor Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV). Deze bijdrage is verantwoord onder het budgetsubsidie. Dit geld is bestemd voor het beheer van de stadscollectie van het museum.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit de verzekeringsuitkering voor schade aan een kunstwerk.

LASTEN

	jaarrekening 2019 EUR x 1.000	begroting 2019 EUR x 1.000	jaarrekening 2018 EUR x 1.000
12. Personeelskosten			
Brutoloon	3.489	4.271	4.086
Vakantiegeld, eindejaarsuitkering e.d.	609	647	677
Verlofuren	5-	-	108
Sociale lasten	997	1.041	1.128
Pensioenlasten	797	831	739
Inhuur derden	384	49	613
Overige personeelskosten	199	481	231
Totaal personeelskosten	6.470	7.320	7.582

De personeelsformatie van het museum is 133 fte over 2019; 117 fte (museum CAO) en 16 fte (Leisure CAO). In 2018 was dat 129 fte (109 fte respectievelijk 20 fte).

WNT-verantwoording 2019 Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Het voor Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

- Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	K.M.T. Ex	I.J. Klassen
Functiegegevens	Directeur/bestuurder	Directeur/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	171.112	135.844
Beloningen betaalbaar op termijn	16.348	16.348
<i>Subtotaal</i>	<i>187.460</i>	<i>152.192</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	187.460	152.192
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31-12	01/01-31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	171.112	119.649
Beloningen betaalbaar op termijn	14.703	14.703
Totale bezoldiging 2018	185.815	134.352

Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
mr. J.D. Loorbach	Raad van Toezicht, voorzitter
drs. J.A. van Barneveld	Raad van Toezicht, lid en lid auditcommissie
drs. J. Kriens	Raad van Toezicht, lid per 1 april 2019 afgetreden
drs. R.M.S.M. Munsters	Raad van Toezicht, lid en lid auditcommissie per 31 december 2019 afgetreden
dr. E.M. Rovers	Raad van Toezicht, lid
drs. C.A. Pieters	Raad van Toezicht, lid
mr. B. Vaandrager	Raad van Toezicht, lid

	jaarrekening 2019 EUR x 1.000	begroting 2019 EUR x 1.000	jaarrekening 2018 EUR x 1.000
13. Kosten van activiteiten			
Aankopen	2.472	427	3.400
Tentoonstellingen en presentaties	1.573	1.084	2.680
Collectie en onderzoek	226	283	339
Educatie en publieksbegeleiding	295	154	535
Inkoopkosten:			
- materiaal	65	28	108
- horeca	222	221	347
- museumwinkel	210	69	115
Totaal activiteitskosten	5.063	2.266	7.524
14. Overige bedrijfslasten			
- Huisvestingskosten			
Huur	1.312	1.223	1.777
Energie	300	282	484
Inventaris en onderhoud	286	247	339
Heffingen en belastingen	23	17	29
Aanloopkosten depot, renovatie en beheersmaatregelen	4.062	-	2.624
	5.983	1.769	5.253
- Kantoorkosten			
Kantoormiddelen	123	154	149
Automatisering	489	465	447
Adviseurs	77	129	103
Accountants	54	65	63
Reis- en representatiekosten	102	69	120
	845	882	882
- Publiciteitskosten			
Marketing	122	104	133
Relatiebeheer / sponsorbenadering	179	195	207
	301	299	340
Totaal overige bedrijfslasten	7.129	2.950	6.475

D. Verschilanalyse

Het verschil tussen de realisatiecijfers van 2019 en 2018

	Realisatie 2019	Realisatie 2018	verschil	Belangrijkste oorzaak van het verschil
BATEN				
Opbrengsten	1.925	4.689	2.764-	- Het museum was in 2019 vijf maanden open, in 2018 het hele jaar.
Subsidie gemeente Rotterdam	13.735	12.094	1.641	- Het museum ontving een acres van 2,1% en ontving meer subsidie voor aanloopkosten en voorbereidende renovatiekosten, omdat deze kosten hoger waren dan in 2018.
Overige bijdragen	3.658	3.934	276-	- Er is voor minder geld kunst aangekocht, daarom zijn de bijdragen van derden hiervoor ook lager.
Totale baten	19.318	20.717	1.399-	
LASTEN				
Personeelskosten	6.470	7.582	1.112-	- Er is waren minder operationele medewerkers in dienst, omdat het museum vijf maanden open was in plaats van een jaar en er in de horeca geen tafelbediening was.
Afschrijvingskosten	23	55	32-	- Alle investeringen gedaan tot en met 2018 zijn volledig afgeschreven.
Kosten van activiteiten	5.063	7.524	2.461-	- Lagere kosten voor aankopen (€ 0,9 miljoen). - Ook de overige activiteitenlasten (tentoonstellingen, educatie, collectie en onderzoek) waren lager omdat het museum vanaf juni gesloten was.
Overige bedrijfslasten	7.129	6.475	654	- Meer uitgaven voor aanloopkosten depot en renovatie (€ 1,2 miljoen). - Lagere reguliere huisvestingskosten vanwege het vetrek uit het museumpand vanaf juli (0,7 miljoen).
Rente	-	1-	1	
Totale lasten	18.685	21.635	2.950-	
Onverdeeld resultaat	633	918-	1.551	
Mutaties bestemmingsfondsen en -reserves				
- Bestemmingsreserves	203	77-	280	- In 2018 ingezet voor aankopen, tentoonstellingen en publicaties (afname) en opbouw voor aanschaf inventaris vernieuwd museum. In 2019 diverse reserves opgebouwd voor projecten in 2020 en verder.
- Bestemmingsfonds museale activiteiten i.v.m. klassieke schilderkunst en kristal	-	-	-	
- Bestemmingsfonds BankGiro Loterij	134	556-	690	- In 2018 aankopen gefinancierd met opgespaarde bijdragen uit eerdere jaren, in 2019 niet de volledige bijdrage uitgegeven.
- Bestemmingsfonds i.v.m. aankopen	-	25-	25	
Mutaties bestemmingsfondsen en -reserves	337	658-	995	
RESULTAAT (MUTATIE ALGEMENE RESERVE)	296	260-	556	

Het verschil tussen de realisatiecijfers 2019 en de begroting van 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Verschil	Belangrijkste oorzaak van het verschil
BATEN				
Opbrengsten	1.925	1.852	73	De winkelomzet en de inkomsten uit events waren hoger dan begroot.
Subsidie gemeente Rotterdam	13.735	9.671	4.064	De gemeente stelde extra middelen beschikbaar voor aanloopkosten depot en voorbereidingskosten renovatie en vernieuwing.
Overige bijdragen	3.658	1.057	2.601	Hogere bijdragen voor aankopen van kunstwerken - vooral voor de Leonora Carrington - voor tentoonstellingen en voor educatieve projecten.
Totale baten	19.318	12.580	6.738	
LASTEN				
Personeelskosten	6.470	7.320	850-	Meer doorbelasting naar projecten, afvloeiing medewerkers en efficiënte inzet horecapersoneel.
Afschrijvingskosten	23	46	23-	Minder inventaris nodig voor het nieuwe kantoor dan was begroot.
Kosten van activiteiten	5.063	2.266	2.797	- Hogere kosten voor aankopen en tentoonstellingen en meer educatieve projecten en aankopen. - Afwaardering winkelvoorraad.
Overige bedrijfslasten	7.129	2.950	4.179	- Hogere kosten voor huisvesting vanwege de beheersmaatregelen en aanloopkosten. - De reguliere huisvestingskosten waren hoger dan begroot vanwege kantoorhuur vanaf april i.p.v. juni.
Rente	-	2-	2	
Totale lasten	18.685	12.580	6.105	
Onverdeeld resultaat	633	-	633	
Mutaties bestemmingsfondsen en -reserves				
- Bestemmingsreserves	203	-	203	- Bestemmingsreserves zijn aangevuld voor onderzoek (Westerhuis), aanschaf inventaris vernieuwd museum en projecten 2020 zoals Boijmans op Zuid.
- Bestemmingsfonds museale activiteiten i.v.m. klassieke schilderkunst en kristal	-	-	-	
- Bestemmingsfonds BankGiro Loterij	134	-	134	- Niet uitgegeven bijdrage 2019.
Mutaties bestemmingsfondsen en -reserves	337	-	337	
RESULTAAT (MUTATIE ALGEMENE RESERVE)	296	-	296	

De door de Raad van Toezicht in de vergadering van 11 december 2018 vastgestelde werkbegroting 2019 is conform de grondslagen opgenomen in de jaarrekening van 2019. Deze begroting bevat de reguliere baten en lasten van het museum plus de verwachte tentoonstellingsbaten en -lasten. Daarnaast zijn er specifieke projecten – bijvoorbeeld op gebied van educatie, aankopen en/of van onderzoek – die niet in deze begroting zijn opgenomen, omdat bij het opmaken van de werkbegroting nog niet bekend is of dergelijke projecten doorgang kunnen vinden. De beslissing daarover valt pas op het moment dat hun financiële dekking rond is. Daarom wijken de realisatiecijfers op de posten ‘opbrengsten’ en ‘overige bijdragen’ enerzijds en ‘activiteitslasten’ anderzijds af van de opgenomen begroting, maar per saldo sluiten deze projecten op nihil.

6. Overige gegevens

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in de staat van baten en lasten.

Vaststelling jaarrekening

De Raad van Toezicht van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 24 maart 2020.

Mr. J.D. Loorbach
voorzitter

Drs. J.A. van Barneveld

Mevrouw drs. C.A. Pieters

Mevrouw dr. E.M. Rovers

Dhr. J.B.J. Stegmann

Mr. B. Vaandrager

Controleverklaring

Bijlagen

Bijlage 1. Prestatieverantwoording

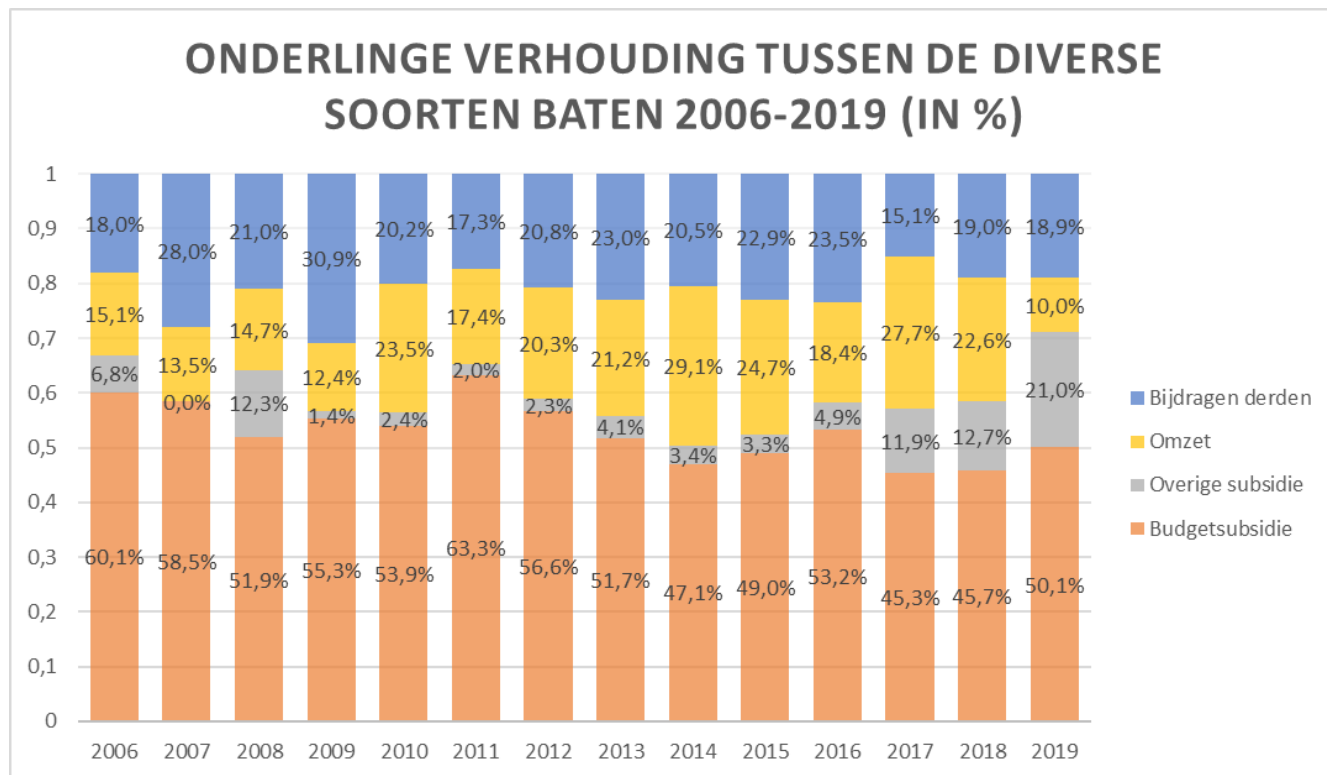
PRESTATIEVERANTWOORDING				
	Begroot 2019		Realisatie 2019	
Kengetallen bezoek *	Aantal	Aantal		
Aantal bezoekers	158.000	143.000		
Waarvan in Rotterdam	158.000	143.000		
Waarvan betalend	121.500	110.000		
Waarvan in schoolverband	7.500	9.356		
<i>Boijmans in de Klas</i>	2.500	1.843		
Kengetallen collectiebeherende en - presenterende instellingen	Begroot 2019		Realisatie 2019	
	Aantal		Aantal	
<i>Afrekenbare prestaties</i>				
Aantal wisselende tentoonstellingen	3		4	
Tentoonstellingen <i>Boijmans bij de Buren</i>	7		8	
Aantal uren openstelling per week	36		36	
<i>Niet afrekenbare indicatoren</i>	Begroot 2019		Realisatie 2019	
	Aantal	Percentage gemeentelijk eigendom	Aantal	Percentage gemeentelijk eigendom
Aantal objecten	150.000	90%	152.545	90%
- waarvan op zaal	260	90%	3.028	79%
Aantal verwervingen	500	90%	347	100%
Aantal afgestoten objecten **	300	100%	0	0%
Registratiegraad	90%	90%	95%	95%
Restauraties	8	25%	30	27%
Aantal verkregen bruiklenen				
Kortdurend vanwege tentoonstellingen	500	n.v.t.	654	n.v.t.
Langdurend		n.v.t.	4	n.v.t.
Aantal verleende bruiklenen	460	90%	446	82%

De begroting van de prestatieverantwoording is ontleend aan de met de gemeente Rotterdam gemaakte meerjarenafspraken.

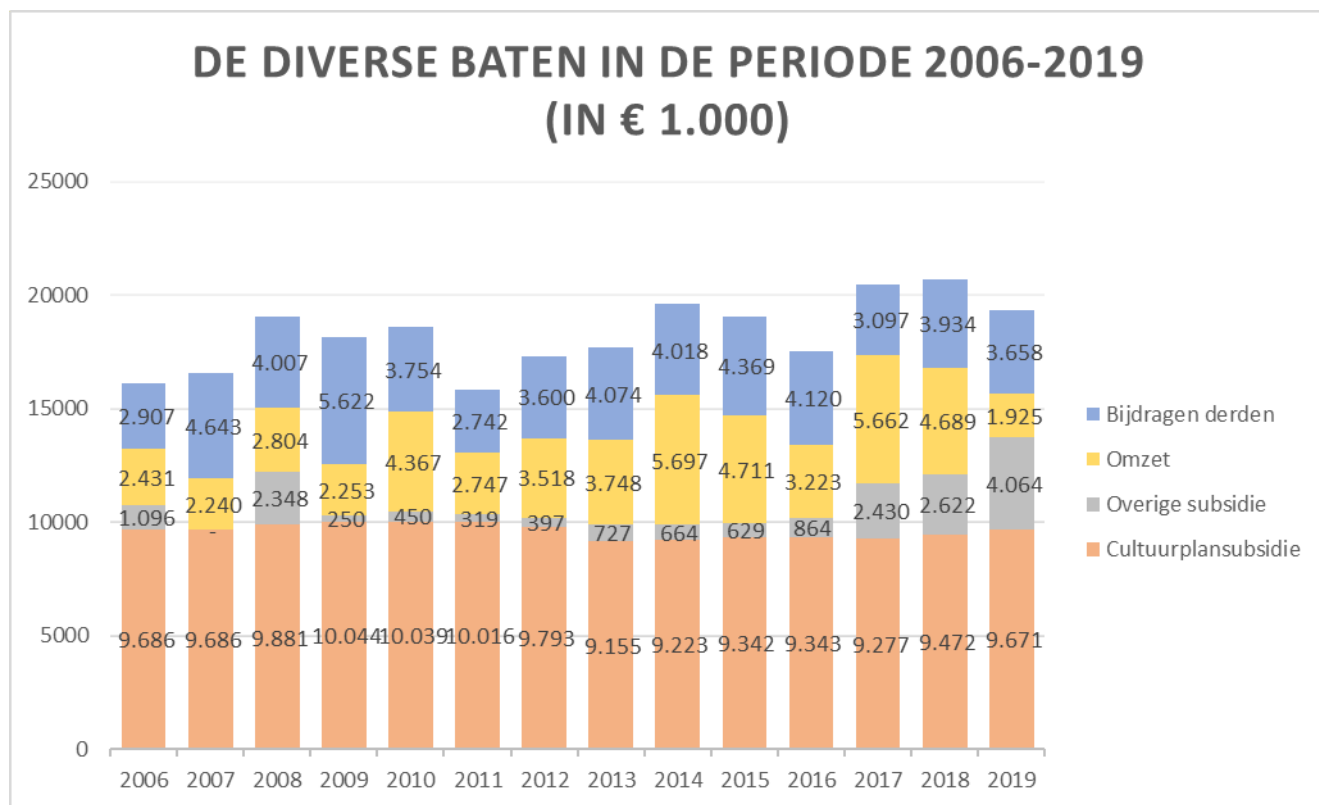
*) De kengetallen bezoek en publieksbereik zijn afgerond op duizendtallen.

**) Het betreft het aantal objecten dat de LAMO-procedure volledig is doorlopen.

Bijlage 2. Subsidieafhankelijkheid 2006-2019

Grafiek 1. Het aandeel van het jaarlijkse cultuurplansubsidie van de gemeente in de totale baten (2006-2019)

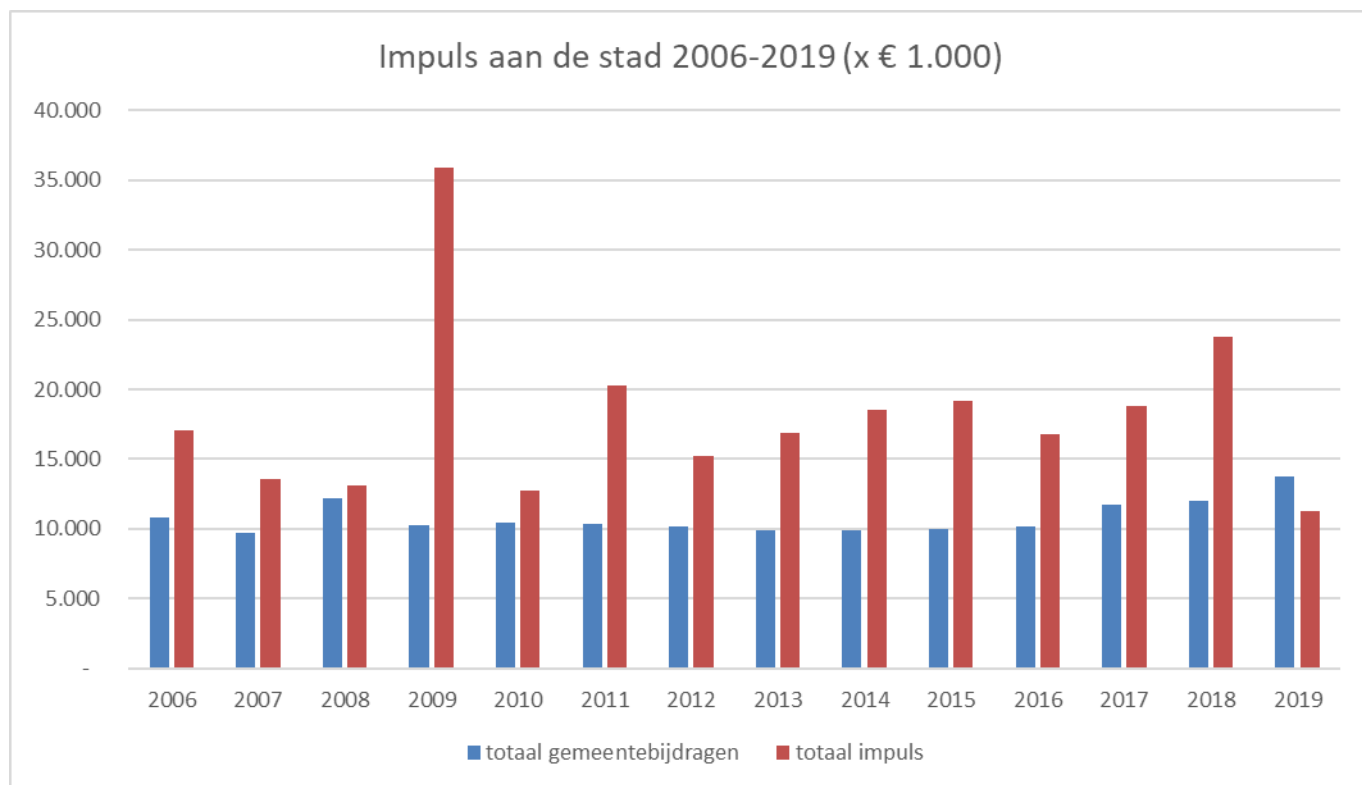
Grafiek 2. De hoogte en verdeling van de totale baten van het museum (2006-2019)

Uit grafiek 1 blijkt dat het aandeel van het jaarlijkse cultuurplansubsidie in de totale baten sinds 2006 is afgenomen en de laatste jaren regelmatig onder de 50% duikt. Daarvoor zijn – zo blijkt uit grafiek 2 – twee belangrijke oorzaken aan te wijzen. Enerzijds is het cultuurplansubsidie in de periode 2013-2019 structureel lager dan in de jaren daarvoor. Het cultuurplansubsidie zou 20% hoger zijn geweest dan de € 9,7 miljoen uit 2006 als het museum in de periode 2006-2019 elk jaar door de gemeente zou zijn gecompenseerd voor loon- en prijsstijgingen.

Anderzijds neemt de omzet toe van € 2,4 miljoen in 2006 tot € 4,7 miljoen in 2018. Een uitzondering daarop is 2019, omdat het museum vijf maanden in plaats van een heel jaar open is. Daardoor neemt het aandeel van het cultuurplansubsidie wat toe.

Uit deze cijfers blijkt dat het museum erin is geslaagd de totale baten substantieel te verhogen van rond de € 15 miljoen in de eerste jaren na de verzelfstandiging naar ruim € 20 miljoen in de laatste jaren terwijl het cultuurplansubsidie is gedaald.

Bijlage 3. Impuls aan de stad 2006-2019

Grafiek 3. Bijdragen van de gemeente aan het museum afgezet tegen de waarde die het museum voor de stad creëerde.

Gedurende de periode 2006-2019 ontving het museum in totaal € 151 miljoen aan bijdragen van de gemeente Rotterdam. Deze bijdragen bestonden uit cultuurplansubsidie en aanvullende bijdragen voor de depots, beheersmaatregelen, aankopen en herijking.

Het museum realiseerde tijdens die periode een totale impuls aan de stad van € 253 miljoen, een waardevermeerdering van € 102 miljoen ten opzichte van de ontvangen gemeentebijdragen. Dat gebeurde door middel van aanwinsten van kunstwerken en de waardevermeerdering daarop (geschat op 10% per jaar) – samen goed voor € 94 miljoen – en door de uitgaven van 3,5 miljoen bezoekers in de stad (€ 160 miljoen). De uitgaven van bezoekers in de stad zijn gebaseerd op cijfers van Rotterdam Partners.

In grafiek 3 zijn de bedragen per jaar weergegeven. Daaruit blijkt dat het museum elk jaar waarde toevoegde. Het jaar 2009 was uitzonderlijk vanwege de aanwinst van het werk van Beckmann. Dat is deels gekocht van en deels geschonken door de eigenaren.

Bijlage 4. Begroting 2020

Formulier verkorte exploitatierekening (€ x 1000)	Begroting 2020	Jaarrekening 2018	Toelichting op grote verschillen
BATEN			
A. Opbrengsten			
<i>Directe opbrengsten:</i>			
A.1 Publieksinkomsten (specificatie)	-	2.450	Er zijn geen publieksinkomsten omdat het museum gesloten is.
- Kaartverkoop	-	2.293	
- Publieksbegeleiding	-	157	
A.2 Sponsorinkomsten	-	-	
A.3 Overige inkomsten (specificatie)	55	1.164	
- Museumwinkel	-	380	Omdat het museum gesloten is, is ook de museumwinkel is gesloten.
- Bruikleenverkeer	55	784	Er is een bruikleenstop vanwege de voorbereiding op, inrichting van en verhuizing naar het depot.
<i>Indirecte opbrengsten:</i>			
A.4 Diverse inkomsten (specificatie)	15	1.075	
- Horeca	15	1.044	Omdat het museum gesloten is, is ook de horeca gesloten. Alleen de kantine genereert een bescheiden omzet.
- Verzekeringsuitkeringen	-	31	
B. Bijdragen			
B.1 Meerjarige subsidie OCW /Cultuurfondsen	-	-	
B.2 Meerjarige subsidie provincie	-	-	
B.3 Subsidie gemeente Rotterdam in het kader van het Cultuurplan	9.602	9.404	Accres 2019 was 2,1%
B.4 Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	69	2.690	
- BKV-middelen	69	68	
- Vanwege depot en renovatie	-	2.622	Voor depot en renovatie zijn aparte subsidieaanvragen gedaan.
B.5 Overige bijdragen uit private middelen (specificatie)	635	3.934	Omdat er minder programma is, zijn de bijdragen van derden lager. Tevens is in 2018 een grote aankoop gedaan waarvoor fondsen zijn geworven. Dat kan in 2020 ook gebeuren, maar is van tevoren niet te voorspellen.
- particulieren (inc. vriendenverenigingen)	65	301	
- bedrijven	-	11	
- fondsen	125	2.282	
- goede doelenloterijen	400	482	
- huisstichtingen	45	858	
Som der baten (A + B)	10.376	20.717	
LASTEN			
C. Beheerslasten			
C.1 Beheerslasten personeel	3.501	3.845	
- directie	356	348	
- secretariaat	180	165	
- personeelszaken	265	294	
- financiële zaken	358	314	
- algemene zaken (inclusief beveiliging)	2.342	2.724	Minder medewerkers in dienst, vooral in de beveiliging en bij de kassa. Alle aflopende contracten zijn beëindigd.
C.2 Beheerslasten materieel	2.330	6.530	
- huisvestingslasten	1.011	5.253	Huur en onderhoud van het museumgebouw valt weg.
- kantoorkosten	955	882	ICT-kosten nemen toe o.a. wegens het bedienen van meer locaties.
- algemene publiciteitskosten	332	340	
- afschrijvingskosten	32	55	
D. Activiteitenlasten			
D.1 Activiteitenlasten personeel (incl. horeca en winkel)	3.255	3.737	Aflopende contracten zijn beëindigd, vooral in de horeca en winkel.
D.2 Activiteitenlasten materieel	1.090	7.524	
Som der lasten (C + D)	10.176	21.636	
Onverdeeld resultaat	200	919-	
Saldo rentebaten / -lasten	-	1	
Saldo bijzondere baten en lasten	-	-	
Dotatie/onttrekking reserves	200-	658	Opbouw eigen vermogen in 2020.
SALDO	-	260-	

Algemeen

Dit is de in juni 2019 bij de gemeente ingediende jaarplanbegroting voor 2020.

De baten en lasten in de begroting hebben het prijspeil van 2019.

A. Opbrengsten

Omdat het museum gesloten is in 2020 zijn er geen publieksinkomsten. Er worden wel tentoonstellingen georganiseerd vanwege *Boijmans bij de Buren*. De inkomsten daarvan komen de organiserende instellingen toe. Ook zijn er geen horeca-inkomsten. De personeelskantine blijft open, waardoor er enige horeca-omzet is.

Door de bruikleenstop zijn de inkomsten uit bruikleenverkeer gering.

B. Bijdragen

- Subsidie

De subsidiebijdrage is conform de subsidie 2019

- Overige bijdragen

De BKV-middelen zijn conform de subsidie 2019.

Omdat het museum zelf geen programma draait zijn geen bijdragen (en ook geen lasten) voor tentoonstellingen opgenomen. Alleen de vaste jaarlijkse bijdragen van de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds en de vrienden zijn begroot. Deze zijn bestemd voor kunstaankopen. Het kan zijn dat daar – zoals in 2018 en ook eerdere jaren is gebeurd – bijdragen van derden voor een of meerdere grote aankopen bij komen. Omdat van tevoren niet bekend is wanneer zo een aankoop zich voordoet, is dat niet in te begroten.

C. Beheerslasten

- Personeel

De personeelskosten bij beheer nemen met € 344.000 af omdat aflopende contracten zijn beëindigd, vooral van beveiligings- en kassapersoneel. De cao-loonstijging zit daarin al verwerkt. Zonder die stijging is de besparing € 429.000.

- Materieel

De huisvestingslasten zijn lager omdat vanwege de sluiting geen huur, energie en onderhoud voor het museum pand is begroot. Onder de huisvestingslasten vallen in 2020 de huur en overige huisvestingskosten voor het kantoor aan de Gedempte Zalmhaven, het depot aan de Metaalhof en het deel van het depot van Condor dat al voor 2010 werd gehuurd en niet onder de tijdelijke depotmaatregelen valt. Tevens is voor twee ton aan voorinvesteringen opgenomen voor de tijdelijke tentoonstellingslocatie aan het Zuidplein. Mocht dat onverhoopt niet doorgaan, dan zal dit bedrag worden toegevoegd aan het transitprogramma, omdat het museum dan op een andere manier zichtbaar moet zijn, en/of aan het eigen vermogen.

Vanwege de sluiting van het museumgebouw huurt het museum elders archief- en bibliotheekruimte. De kosten hiervoor bedragen € 190.000 per jaar en worden bij het renovatieproject ondergebracht. Mochten de middelen van dat project niet toereikend zijn, dan zal dat tot belasting van de reguliere begroting leiden.

De overige materiële beheerslasten nemen af behalve de ICT-kosten. De oorzaak daarvan is dat het museum op meerdere locaties gevestigd is. Er moeten meer locaties gefaciliteerd worden en de mensen moeten daarom mobieler kunnen werken.

D. Activiteitenlasten

- Personeel

De personeelskosten bij activiteiten nemen af met € 482.000 omdat aflopende contracten zijn beëindigd, vooral van horeca- en winkelpersoneel. De cao-loonstijging zit daarin al verwerkt. Zonder die stijging is de besparing € 561.000. Daarmee bespaart het museum tijdens sluiting in totaal bijna € 1 miljoen op personeel (beheer en activiteiten).

- Materieel

De materiële kosten zijn lager omdat het museum geen eigen tentoonstellingsprogramma heeft. Dat scheelt circa € 3 miljoen. Er is voor 2020 wel een klein bedrag van € 162.000 opgenomen voor het transitprogramma.

Daarnaast is het verschil met 2018 groot omdat toen bovenop het reguliere aankoopbudget voor bijna € 3 miljoen aan extra kunstaankopen is gedaan, waaronder de *Maria te midden van heiligen* van De Meester van de Heilige Veronica.

E. Dotatie algemene reserve (opbouw weerstandsvermogen)

Om risico's bij calamiteiten te kunnen opvangen en om activa te kunnen financieren heeft het museum weerstandsvermogen nodig. Daarnaast is dat ook nodig om te kunnen ondernemen, want de kosten gaan voor de baat uit en bij ondernemen worden risico's gelopen.

Op dit moment heeft het museum een algemene reserve van € 120.000 negatief. Het museum kan zich hierdoor geen enkele tegenvaller, calamiteit of risico veroorloven. Daarom zal het museum de komende jaren voor zover mogelijk trachten de algemene reserve te laten groeien. In de begroting van 2020 was het mogelijk daarvoor een bescheiden ruimte van twee ton op te nemen.